

Am crezut de folos să semnalăm aceste informații, care au fost trecute cu vederea în cercetarea d-lui Giuglea asupra lui *buiestru* (v. în special p. 401 din DR. II), și profităm de ocazie pentru a releva, în ce privește *buiestru* însuși, un exemplu neglijat, care, împreună cu *embuiestru* (fără traducere) din Anon. Băn., relevat de Dicț. Acad., e cea mai veche atestare a cuvântului: „Si oamenii, cari strâng pământul acela [cu aur], au mare frică și osteneală, căci că încarcă cămile în *buestri*, parte muerească, și merg cu disagii în ceasul de miazăzi, când odihnesc furnicele“, (în „Fisiologul vr. din veac. al XVIII-lea“, publicat de C. N. Mateescu, în rev. „Ion Creangă“, IX, 9)¹. V. Bogrea.

Note semantice.

Versiunea românească a „Fisiologului“, publicată, după un manuscris din secolul al XVIII-lea, de d. C. N. Mateescu, în rev. „Ion Creangă“ (vol. VII și IX) și în „Calendarul“ ei pe 1915, are unele curiozități de limbă, vrednice de a fi relevate.

Relevăm, deocamdată, una.

Vorbind de produsele de încrucișare între fiare de soiuri diferite, se spune acolo (IX, p. 11) că „să împreună străine cu străine gadini și se fac ceale mai *preaslăvite* dihanii“.

Este însă evident, că nu „preaslăvit“ e calificativul, pe care-l așteptăm aici, ci: ciudat, minunat, monstruos, bizar, curios, straniu, extraordinar, extravagant, — *paradoxal*.

De fapt, originalul grec al acestui „paradoxal“, anume *παράδοξος*, e răspunzător de această nepotrivire: ca și'n „drept-slăvitor“, din *ὀρθόδοξος* (*pravoslavnic*), în loc de *drept-credincios* (v. D. Russo, *Elenizmul în România*, București 1912, p. 28), înțelesul de „slavă, glorie, mărire“ al lui *δόξα* s'a substituit, în mod greșit, aceluia de „păreră, credință“. — „*Orthodoxus, rectae gloriae*“, interpretă, de altfel, și Isidorus (*Etymologiae*, X, 195, ed. Lindsay), — dovadă, că amfibologia n'a avut răsunet numai în biserică de Răsărit.

Sl. *slovopoložiteln* (v. I. Bogdan, *Doc. lui Ștefan-cel-Mare*,

¹ Pentru sinon. sl. *прѣс, прѣскацѣ*, „equus gradarius“, cf. și I. Bogdan, *Relațiile Tării-Românești cu Brașovul*, I, 213, n. 1. — Despre calul care s'a ridicat în două picioare, fr. *cheval cabré*, avem în traducerea vr. a lui Herodot, ed. Iorga, pp. 387, 477, expresia: *a sta furcă*, redând pe gr. *στάς ὀρθός* și *ἵσταται ὀρθός* din original (VII, 88; IX, 22).

II, 603) a contribuit, la rândul-i, foarte probabil, la falsificarea înțelesului gr. λογοθέτης = *rationalis* s. *procurator* (originalul latin, pe care-l reproduce, în terminologia administrativă a Bizanțului, cum a arătat A. Semenov¹), deci: „contabil, grămătic“ (cf. *logofăt* de moșie)², în: „vorbitor, expunător“, cum îl tălmăceă și Cantemir însuși (v. *Descr. Mold.*, I, 6³), confundând accepțiunea de „ratio“ (socoteală, seamă) cu aceea de „oratio“ (cuvântare, vorbă)⁴.

Adăogim, că și „Pré-linului“, în loc de „Prea-Seninului“ (*Serenissimus*) din adresa către Domn în Prologul *Triodului* de la Iași, 1747 (*Bibliografia rom. veche*, II, 102), se explică, fără îndoială, în același chip: prin dublul înțeles al gr. γαληνώτατος, „lin“ (despre Mare) și „senin“ (despre cer), ca și al lat. *caeruleus*.

Și originalele grecești sânt departe de acelea, cărora li se potrivește epitetul de „verba non translaticia“ al lui Gellius (IX, 9)!

V. Bogrea.

¹ *Über Ursprung und Bedeutung des Amtes der Logotheten in Byzanz*, în „Byzantinische Zeitschrift“ din 1910, p. 440 sqq. — P. γενικός λογοθέτης, „treasurer-general“, v. și Minns, *Scythians and Greeks*, p. 543; cf. *ibid.*, p. 612: ἐπὶ τῶν λόγων, „finance minister“ (λόγος τῆς πόλεως = budgetul orașului!).

² Pentru cunoscutul *feți-logofeți*, cf. pe de o parte: „Peste feți De logofeți, Peste mici De gramatici“ (Baronzi-Iorga, *Un mănunchiu de colinde*, p. 15), iar, pe de alta: *stea-logostea*. — De asemenea: vr. *oare făt*, *oare făă* = oarecare, oarecine, în „Leasvița“ lui Ioan Scărariul (*Arhiva*, Iași 1915, p. 29): de adăugit în Dicț. Acad., s. v. *făt*, „plod, fiu, fecior“. — *Logofăt-de-masă*, „copist, secretar“, și *logofăt-de-strană*, „dascăl de biserică“ (cf. *făt*, *crâstnic*, etc.), deosebesc Românii dintre Vidin și Timoc (v. monografia d-lui Bucuță, p. 131). — Adde: „Micu Grămădicu“ din Reteaganul, *Povești*, 48 (et. pop. cu *grămadă*).

³ Cf. de asemenea: „pré-cuvântărețul“ = λογώτατος, din epistola lui Cacavela către Cantemir, în *Divanul acestuia*. Greșeala lui Cantemir, care făcea din Marele-Logofăt un porte-parole al Domnului (v. trad. Pascu, p. 99), în sensul quaestorului (κωίστωρ) bizantin, poreclit στόμα βασιλέως (Zonaras, V), a rectificat-o, independent de studiul citat al lui Semenov, d. D. Russo, *o. c.*, p. 63, n. 1.

⁴ Asupra semanticei gr. λόγος, v. acum în special disertația d-lui Erich Hofmann: *Qua ratione ἔπος, μῦθος, αἶνος, λόγος et vocabula ab eisdem stirpibus derivata in antiquo Graecorum sermone (usque ad annum fere 400) adhibita sint*, Göttingen 1922; iar pentru adevărata explicare a ngr. ἄλογον, v. Bréal, *Sémantique*², p. 121. — Și *cuvânt*, ca sinonim al lui „cauză, motiv“ (cf. fr. *raison*), se întâlnește în vr.: *cuvântu* (așa, în Cod. Voron., XIX, 38, unde-i corespunde în versiunea lat. *causa*, iar în cele